A co já? Myslíš si, že můžu žít?

Kateřina Melnyková
17 let
nar. 23.6. 1992
kategorie II.
330 11 Třemošná u Plzně, Lipová 239
Kacenka.mel@seznam.cz

Církevní gymnázium
Mikulášské nám. 15
32600 Plzeň
septima A (3. ročník gymnázia)
PhDr. Petr Halajčuk

Pozdní odpoledne přímo vyzývalo k tomu postavit se mu tváří v tvář, muž proti muži. Bedřich Mandelík ho dlouho pozoroval přes léta nepranou krajkovou záclonku. Přemýšlel, zda se nepouští do nerovného boje. Přece jen už není nejmladší a nemůže si jen tak trajdat po únorem zaplavených ulicích, jako kdyby na to měl věk a klouby. Díval se, jak rozmrzlé zbytky sněhu pomalu skapávají ze střechy protějšího domu. Bude jaro a světlo, nebude muset šestkrát denně vytírat chodbu od té šedivé silniční břečky… bude jaro.

Nikdo neví, jestli se v Bedřichovi probudila vlna sentimentu, nebo spíše jakési gladiátorské pudy, kterým doteď dával průchod jen na sobotních šachových partiích seniorů, ale vypnul zpravodajství z regionu, zvedl onu hozenou rukavici a vydal se prázdnému městskému odpoledni vstříc.

Došel až na most u Jižního nádraží. Už dlouho neviděl vlaky. Naklonil se přes studené zábradlí a ucítil jemnou kovovou vůni kolejí. Kdyby ho viděla dcera Helenka, usoudí, že se na stará kolena zbláznil, a pošle ho do nejbližší psychiatrické léčebny. Hm… Jak absurdní. Vrátí se tam, kde celý život pomáhal lidem oprostit se od fantaskních světů, imaginárních manželů a sklonů k bizardním hrdinským činům. Vrátí se tam, kde léta léčil a zároveň obdivoval soudobé dekadenty a surrealisty, jako starý, šílený a hysterický pan Bedřich ze šestky.

Bůhví, co. Snad to jaro mu dodalo odvahu rozběhnout se na ten vlak, jako to dělával každý všední den svého takzvaně produktivního věku. Rozdílem byla snad jenom velká seniorská sleva na jízdném.

„Ále, kdopak se to k nám vrátil? Tak co, penzisto? Ááále, snad se ti nezastesklo po našem blázinci, kamaráde!“ František hulákal na celou nemocniční chodbu jako orangutan v říji. Bedřich si pomyslel cosi o tom, že je to pořád stejný šílenec, ale věděl, že jenom jemu se může svěřit s tím, kvůli čemu vlastně přijel. „Nazdar, musí být doktůrku, koukám, že ti chutná,“ oplatil mu posměšnou narážku na svůj důchodcovský stav a významně se podíval na Františkovo pivní bříško. „Chachá,“ zasmál se František, ale letmo se z profilu prohlédl v upatlané skleněné dveřní výplni. Usoudil, že ho opticky rozšiřuje bílá barva pláště, a otočil se zpátky k Bedřichovi: „Počkej na mě před ordinací v čekárně. Mam ještě nějaký kontroly,“ řekl a nechal Bedřicha na chodbě jen s tiše se opakující ozvěnou – kontroly, kontroly, kontroly.

Posadil se na modré křesílko v čekárně. Venku mrholilo a začalo se smrákat. Tichounké bubnování vody na parapet doprovázelo hlasitý monotónní tikot nástěnných hodin s lilií, které sem tenkrát za svých zlatých časů pověsil právě on. Měl pocit, že každý, kdo sem za ním přišel na kontrolu, třeba už i naprosto zdráv, se tu z tohoto tikání musel opět zbláznit.

Po půl hodině, během které si Bedřich pročítal ženské časopisy o módě a celulitidě, jen aby proboha nemusel myslet na věčné tik tak, otevřel František významně dveře své ordinace. Čekárnu zaplavila hustá horká kofeinová mlha. Vznešeným gestem vyzval Bedřicha, aby vešel dál, a sám se usadil do polstrovaného ´ředitelského´ křesla. František otevíral víčko od pomerančové minerálky a čekal, že mu Bedřich vysvětlí svoji nečekanou návštěvu. Ten však mlčel a přemýšlel, jestli vůbec vysloví nahlas to, co mu už takovou dobu leželo v hlavě.

František se natáhl zpoza druhé strany stolu pro obálky svázané k sobě gumičkou a nevěřícně si pročítal doslova šokující obsah, psaný úhledným ženským písmem.

„Tohle psala Ema? Bedřichu…!! Tvoje Ema?“ ptal se František starého pána, který si až teď uvědomil, co všechno ty dopisy znamenají. Jako by se v něm najednou prolomila hráz, držící všechny jeho emoce kdesi uvnitř. Emoce, které se v něm nahromadily od té doby, co našel v obýváku pod kobercem tajnou skrýš s popsanými papíry. Obyčejně za každých okolností rozumný a vyrovnaný bývalý primář psychiatrického oddělení Bedřich Mandelík teď těkal očima po místnosti, jako by ztrácel pojem o prostoru.

Co když to Emílie myslí vážně? Doteď si myslel, že třeba píše nějakou knihu. Ale co když jsou ty dopisy její deník, její skutečný deník. Co když jsou tohle opravdu věci, o kterých přemýšlí? V jakémsi záchvatu zoufalosti se sesunul do šedého křesla naproti Františkovi. Ten s pootevřenými ústy dočítal jeden dopis, který mu náhodou zůstal v ruce. Po chvíli ho položil na stůl, sundal si brýle a podíval se na svého bývalého primáře, jak svírá svou vrásčitou tvář v dlaních. „Hele, a ptal ses jí na to?“ Bedřich zvedl hlavu a lehce s ní pootočil zleva doprava. „Nenašel jsem odvahu. Je to takový nesmysl. Je to vlastně až legrační,“ pokusil se zasmát, ale smích zněl tak falešně a nuceně, že raději zmlkl. „Bedřichu, já jsem doktor stejně jako ty. Víš, že nejsem žádnej psycholog. Já léčím, nečtu lidem myšlenky. Nevím, jak ti můžu pomoct.“ „Promluv s ní, prosím.“ *Pomoc!*

Doma si ještě naposledy prohlédl písmo na jednom z papírů. Opravdu to psala jeho Emílie. Jeho sedmasedmdesátiletá žena, kterou v životě neviděl zabít mouchu, píše cosi o čisté rase. Tvrdí, že ve dvacátém století neexistovalo žádné vyvražďování Židů, ona to popírá! Chápete to? A v dalším dopise obviňuje NÁS, ano, včetně mě, že my falešně obviňujeme JEJICH ideu o vyvolených z krutosti a bezpráví. *Pomoc!*

„Jsou proti NÁM, chtějí NÁS za to soudit, jako bychom my soudili je, že nenávidí komáry.“ Srovnává Židy s komáry? Bedřich si přečetl tuhle větu dvakrát a podlomila se mu kolena. Vzpomněl si na svoji rodinu, jak ze dne na den zmizeli jak mince vhozené do studny a žaludek mu sevřela neskutečná bolest. Stál tam nad komodou s obálkami v ruce. Bál se číst dál. Měl strach, nechtěl nic dalšího vědět.

Napadala ho spousta možných vysvětlení - někdy více, jindy méně nesmyslných. Vzpomněl si na knihu, kterou kdysi dávno četl, a na postavu malé copaté holčičky, která při pohledu na židovského chlapce křikla na maminku: „Mamí, ale vždyť on vypadá jako člověk!“ Třeba za to Emílie nemůže, třeba… Zatočila se mu hlava a klesnul na pohovku. Sáhnul si do stolku pro prášek na srdce a povolil si knoflíčky u košile. *Emílie! Chceš tvrdit, že nikdy nikdo nikoho nezabíjel? Chceš obhajovat vrahy? Chceš říct, že nevraždili, že jen dělali, co je nutné? A co já? Myslíš si, že můžu žít?*

Tlak mu vystoupal snad až do nebeských výšin a cosi mu zběsile tepalo ve spáncích. Neslyšel nic, jenom tlukot srdce kdesi v hlavě. Téměř jako tenkrát, když Emílii poprvé uviděl…ironie osudu… Chtěl si připomenout ten okamžik, vybavit si ho. Měla na sobě červené šaty… Nemohl. Jediné, co viděl, byla světlovlasá dívka bez tváře. Ano, se stejnými šaty a sponou ve vlasech, ale tohle nebyla jeho Emílie… *Emílie! Emílie! Můžu žít?*

Z úplného vyčerpání usnul na pohovce. Když se probudil, jeho žena se už vrátila z nákupu a vařila čaj. Pozoroval, jak stojí u varné konvice a čeká, až přestane svítit červené světélko. Viděl v ní zrůdu, ve své ženě, kterou i teď, schovaný za polštáři na pohovce, miloval.

Předstíral, že spí, aby se jí nemusel podívat do očí. Když se šla umýt, potají spolykal dva prášky na spaní.

Ráno ho probudila hlasitá televizní znělka. Jen tak ležel v posteli a hledal smysl života ve skvrně na stropě, která tam zůstala jako památka na den, kdy sousedům praskl radiátor. Tenkrát celou noc pobíhali s Emílií v nočních košilích a chytali vodu do všeho možného. Musel tenkrát Helence a Marušce vysvětlovat, že se maminka nezbláznila, když tu tak ve tmě pobíhá s květovaným hrncem, vždyť tatínek je přece doktor přes blázny a umí to posoudit. Umí to posoudit? On asi ne, nemá na to sílu. *Emílie, a ty umíš posoudit, kdo může žít?*

Zazvonil domovní zvonek. František přišel přesně ve čtyři. Emílie zrovna vytáhla z trouby bábovku a skoro odtančila ke dveřím. Ve svých sedmasedmdesáti letech se pohybuje jako víla.

Návštěva probíhala jako obvykle. „Emi, tady to voní! Ne, vy mě rozmazlujete. Divím se, že Bedřich s takovou kuchařinkou ještě nepraskl“ Políbil ji na tvář a nenápadně na Bedřicha mrkl. Ten okamžitě oznámil, že zajde pro pivo k Havranovi a že je hned zpátky. Z předsíně

zabouchl dveře, ale schoval se v dětském pokoji, aby slyšel rozhovor svou ženou a Františkem. Po chvíli zjistil, že neslyší vůbec nic, jenom cinkot čajové lžičky, když si Emílie míchala kávu. Vybavil si, jak jeho žena míchává kávu. Má radost jako malá holka, když se jí v šálku podaří roztočit vír. *Emílie a umělas´ někdy milovat? Emílie?*

Nalila Františkovi roztřesenou rukou kávu a sedla si naproti němu na pohovku. Chvíli si povídali o Helence s Maruškou a o vnoučatech. Potom si František všiml, jak se roztřesenou rukou štípe do předloktí a vzápětí sahá po krabičce s léky, kterou vylovila v jakési krabici od bot pod pohovkou. Rychle je spolkla a usmála se na něj. „Emi, děje se s Vámi něco?“ nenechal se obelhat František. „Co to berete za prášky?“ Chvíli měla Emílie snahu lhát. Vždy, když jako malá lhala, zrudly jí tváře. Tentokrát jí zrudly oči pláčem. František se zvedl z pohovky a stařičkou Emílii objal. Prohlédl si léky a zčásti pochopil.

Nakonec mu Emílie sama začala vyprávět zážitek z dětství, který odstartoval její schizofrenní stavy, jež tlumí bílými pilulkami. Vyprávěla o strachu, bolesti, lítosti a šílenosti, o pocitech zmatenosti a o chvílích, kdy necítíte nic, vůbec nic. Vyprávěla o chvílích, kdy jako dítě přišla o maminku i tatínka v koncentračním táboře, ale neuměla nenávidět. Musela se s tím smířit, sžít, i když to bylo možné jenom za prahem šílenství.

Vyprávěla o pocitech, když zjistila, kdo je její Hyde, když zjistila, že se její druhé já tak urputně brání přiznat si trýznivou vzpomínku, že se začalo paradoxně stylizovat do role těch, kteří jí nejvíc ublížili.

Vyprávěla o pocitech, kdy se sami cítíte jako vrah.

O pocitech, že žijete v pekle.

O chvílích, kdy mlátíte hlavou do zdi, i o těch, kdy byste se do ní chtěli vpít a zůstat tam napořád.

Snad se tolik snažila najít, kde v člověku pramení vřídlo nenávisti, až onomu zlu částí své osobnosti podlehla.

Bedřich tenkrát zůstal ve své skrýši opravdu dlouho. Později nedokázal pochopit, jak mohl vedle Emílie žít, aniž by si něčeho všiml. S úžasem zjistil, že za celou svou lékařskou kariéru neporozuměl, jak hluboko až může sahat lidská bolest.